

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tiende Afdeling)

20. oktober 2022*

»Præjudiciel forelæggelse – bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner – direktiv 2011/7/EU – artikel 12, stk. 4 – tidsmæssigt anvendelsesområde – praksis fastlagt inden den 16. marts 2013, som består i ikke at opkræve morarenter ved forsinket betaling eller kompensation for inddrivelsesomkostninger – praksis anvendt på individuelle bestillinger afgivet efter denne dato – artikel 7, stk. 2 og 3 – klart urimelige kontraktvilkår og handelspraksisser – afkald, der er givet frit«

I sag C-406/21,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Korkein oikeus (øverste domstol, Finland) ved afgørelse af 1. juli 2021, indgået til Domstolen den samme dag, i sagen

A Oy

mod

B Ky,

Dødsboet efter C,

har

DOMSTOLEN (Tiende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, D. Gratsias, og dommerne I. Jarukaitis og Z. Csehi (refererende dommer),

generaladvokat: A.M. Collins

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– A Oy ved asianajaja K. Tenhovirta,

* Processprog: finsk.

- den finske regering ved A. Laine, som befuldmægtiget,
- Europa-Kommissionen ved G. Gattinara, T. Simonen og I. Söderlund, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7, stk. 2 og 3, samt artikel 12, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EUT 2011, L 48, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side A Oy og på den anden side B Ky og dødsboet efter C vedrørende den forsinkede betaling af 135 fakturaer, hvis forfaldsdatoer var mellem den 10. april 2015 og den 21. februar 2018.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2011/7

- 3 12., 16. og 28. betragtning til direktiv 2011/7 har følgende ordlyd:
  - »(12) Forsinket betaling udgør et kontraktbrud, som er blevet finansielt tiltrækkende for skyldnere i de fleste medlemsstater som følge af lave morarenter eller ingen opkrævning af morarenter og/eller langsomme inddrivelsesprocedurer. En afgørende ændring i retning af en kultur med hurtig betaling, herunder at udelukkelse af retten til morarenter altid bør betragtes som et klart urimeligt kontraktvilkår eller en klart urimelig handelspraksis, er nødvendig for at vende denne tendens og modvirke forsinket betaling. En sådan ændring bør desuden omfatte indførelsen af særlige bestemmelser om betalingsfrister og om kompensation til kreditorer for påløbne omkostninger, samt bl.a. at udelukkelse af retten til kompensation for inddrivelsesomkostninger bør betragtes som klart urimelig.
- [...]
- (16) Dette direktiv bør ikke pålægge en kreditor at opkræve morarenter ved forsinket betaling. I tilfælde af forsinket betaling bør dette direktiv give kreditoren mulighed for at opkræve morarenter uden at give forudgående meddelelse om manglende betaling eller anden lignende meddelelse, der skal minde debitor om hans forpligtelse til at betale.

[...]

(28) Direktivet bør forebygge misbrug af aftalefriheden til skade for kreditor. Som følge heraf kan et kontraktvilkår eller en handelspraksis vedrørende betalingsdagen eller betalingsfristen, morarentesatsen eller kompensation for inddrivelsesomkostningerne, som ikke er rimelig(t) i forhold til de vilkår, der gælder for skyldneren, eller hvis hovedformålet er at skaffe skyldneren yderligere likviditet på kreditors bekostning, betragtes som et sådant misbrug. [...] Navnlig bør en direkte udelukkelse af retten til at opkræve renter altid betragtes som klart urimelig, mens udelukkelse af retten til kompensation for inddrivelsesomkostninger bør formodes at være klart urimelig. Direktivet bør ikke gribe ind i nationale bestemmelser om kontraktindgåelse eller om gyldigheden af kontraktvilkår, der er urimelige for skyldneren.«

4 Direktivets artikel 1 med overskriften »Genstand og anvendelsesområde« foreskriver i stk. 1 og 2:

»1. Formålet med dette direktiv er at bekæmpe forsinket betaling i handelstransaktioner med henblik på at sikre et velfungerende indre marked og derved fremme virksomhedernes, herunder navnlig de små og mellemstore virksomheders, konkurrenceevne.

2. Dette direktiv finder anvendelse på alle betalinger, der foretages som vederlag for handelstransaktioner.«

5 Nævnte direktivs artikel 2 har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

1) »handelstransaktioner«: forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder, som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag

[...]

4) »forsinket betaling«: betaling, der ikke foretages inden for den aftalemæssige eller lovbestemte betalingsfrist, og hvor betingelserne i artikel 3, stk. 1, [...] er opfyldt

5) »morarenter«: lovbestemt rente for forsinket betaling eller rente, hvis sats er forhandlet og aftalt mellem virksomheder i henhold til artikel 7

6) »lovbestemt rente for forsinket betaling«: simpel rente i tilfælde af forsinket betaling ved en sats, der udgør summen af referencesatsen og mindst otte procentpoint [...]

6 Samme direktivs artikel 3 med overskriften »Transaktioner mellem virksomheder« bestemmer i stk. 1:

»Medlemsstaterne sikrer, at kreditor i handelstransaktioner mellem virksomheder er berettiget til morarenter ved forsinket betaling, uden at det er nødvendigt at fremsende en rykkerskrivelse, forudsat at

a) kreditor har opfyldt sine aftalemæssige og lovbestemte forpligtelser, og

b) kreditor ikke har modtaget det skyldige beløb rettidigt, medmindre skyldneren ikke er ansvarlig for forsinkelsen.«

7 Artikel 4 i direktiv 2011/7 vedrører transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder. I henhold til denne artikels stk. 3 sikrer medlemsstaterne i forbindelse med handelstransaktioner, hvor skyldneren er en offentlig myndighed, at betalingsfristen ikke overskrider bestemte tidsfrister, som opregnes i stk. 3. Den nævnte artikels stk. 4 giver medlemsstaterne mulighed for under visse omstændigheder at forlænge de i stk. 3 omhandlede frister.

8 Direktivets artikel 6 med overskriften »Kompensation for omkostninger ved inddrivelse« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at kreditor, når der skal betales morarenter i handelstransaktioner i henhold til artikel 3 eller 4, er berettiget til fra skyldneren som minimum at modtage et fast beløb på 40 EUR.

2. Medlemsstaterne sikrer, at det i stk. 1 omhandlede faste beløb forfalder til betaling, uden at det er nødvendigt at fremsende en rykkerskrivelse og som kompensation for kreditors egne omkostninger ved inddrivelse.

3. Kreditor er ud over det i stk. 1 omhandlede faste beløb berettiget til at kræve rimelig kompensation af skyldneren for eventuelle yderligere omkostninger ud over det faste beløb, der er påløbet på grund af skyldnerens forsinkede betaling. [...]«

9 Nævnte direktivs artikel 7 med overskriften »Urimelige kontraktvilkår og handelspraksisser« foreskriver i stk. 1-3:

»1. Medlemsstaterne træffer bestemmelse om, at et kontraktvilkår eller en handelspraksis vedrørende betalingsdagen eller betalingsfristen, morarentesatsen eller kompensation for inddrivelsesomkostningerne enten ikke er bindende eller giver grundlag for krav om skadeserstatning, hvis vilkåret er klart urimeligt over for kreditor.

Ved afgørelsen af, om et kontraktvilkår eller en handelspraksis er klart urimelig(t) over for kreditor i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i første afsnit, tages der hensyn til alle sagens omstændigheder, herunder:

a) enhver klar afvigelse fra god handelspraksis i strid med god tro og redelig handlemåde

b) produktets eller tjenesteydelsens art samt

c) om skyldneren har en objektiv grund til at fravige den lovbestemte rente for forsinket betaling, betalingsfristen [...] eller det faste beløb i artikel 6, stk. 1.

2. For så vidt angår stk. 1 anses et kontraktvilkår eller en handelspraksis, som udelukker morarenter ved forsinket betaling, for at være klart urimelig(t).

3. For så vidt angår stk. 1 formodes et kontraktvilkår eller en handelspraksis, som udelukker kompensation for inddrivelsesomkostninger, jf. artikel 6, at være klart urimelig(t).«

10 Samme direktivs artikel 12 med overskriften »Gennemførelse« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme artikel 1-8 og 10 senest den 16. marts 2013. De meddeler straks Kommissionen teksten til disse bestemmelser.

[...]

4. Ved gennemførelsen af dette direktiv afgør medlemsstaterne, om de vil udelukke aftaler, der er indgået inden den 16. marts 2013.«

11 Artikel 13, første afsnit, i direktiv 2011/7 har følgende ordlyd:

»[Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EFT 2000, L 200, s. 35)] ophæves med virkning fra den 16. marts 2013, uden at det berører medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til fristerne for dets gennemførelse i national ret og anvendelse. Det finder dog fortsat anvendelse på aftaler, der er indgået før den pågældende dato, og som nærværende direktiv ikke finder anvendelse på i henhold til artikel 12, stk. 4.«

Den finske lovgivning

12 Direktiv 2011/7 blev gennemført i finsk ret ved laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista (30/2013) (lov om betalingsvilkår i handelsaftaler (nr. 30/2013)) af 18. januar 2013 (herefter »lov om betalingsvilkår«).

13 I henhold til § 1, stk. 1, i lov om betalingsvilkår finder denne lov anvendelse på betalinger, som en erhvervsdrivende eller en ordregivende myndighed skal yde til en erhvervsdrivende som modydelse for en vare eller tjenesteydelse.

14 I henhold til nævnte lovs § 1, stk. 2, gælder bestemmelserne i denne lov om betalingsvilkår også for handelspraksisser.

15 I henhold til § 8, stk. 1, i lov om betalingsvilkår er et kontraktvilkår, hvorefter kreditor ikke har ret til morarenter, ugyldigt. I henhold til lovens § 8, stk. 3, er et kontraktvilkår, hvorefter en kreditor ikke har ret til kompensation for inddrivelsesomkostninger i henhold til §§ 10 og 10e i saatavien perinnästä annettu laki (513/1999) (lov om inddrivelse af tilgodehavender (nr. 513/1999)) af 1. september 1999 i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, (herefter »lov om inddrivelse af tilgodehavender«), ugyldigt, medmindre der foreligger en gyldig grund til at anvende dette vilkår.

16 Lov om inddrivelse af tilgodehavender fastsætter en fast kompensation. I henhold til lovens § 10e har en kreditor, hvis en betaling som omhandlet i § 1 i lov om betalingsvilkår er forsinket således, at den pågældende har ret til morarenter, ret til betaling af et fast beløb for inddrivelsesomkostninger på 40 EUR fra debitor.

17 I § 11, stk. 1, i lov om betalingsvilkår er det fastsat, at loven træder i kraft den 16. marts 2013. I henhold til § 11, stk. 2, er en aftale, der er indgået før lovens ikrafttrædelse, omfattet af de bestemmelser, der var gældende på den pågældende dato.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 18 Siden april 2009 har B, der driver en boghandel, været kunde hos A og købt bøger og andre boghandlervarer fra A ved at afgive individuelle bestillinger. A leverede bøger til B og sendte B en separat faktura for hver bestilling. Der foreligger ingen rammeaftale eller nogen skriftlig aftale mellem disse parter om bestilling og levering af de pågældende varer. De nærmere regler for betaling af fakturaer og for betaling af morarenter ved forsinket betaling var heller ikke blevet særskilt aftalt på skrift mellem de nævnte parterne.
- 19 Ved stævning indgivet den 7. maj 2018 anlagde A sag ved käräjäoikeus (ret i første instans, Finland) med påstand om, at B og dennes komplementar, C, in solidum, tilpligtedes at betale A morarenter på 172,81 EUR og i henhold til § 10e i lov om inddrivelse af tilgodehavender en fast godtgørelse for inddrivelsesomkostninger på i alt 5 400 EUR. Til støtte for sine påstande gjorde A gældende, at B havde betalt 135 fakturaer, som var forfaldet i perioden fra den 10. april 2015 til den 21. februar 2018, for sent.
- 20 B og C anfægtede disse påstande. Selv om de erkendte, at betalingen af de pågældende 135 fakturaer var sket med en forsinkelse på mellem to dage og tre uger efter disses forfaldsdatoer, anførte B og C, at alle fakturaerne var blevet endeligt betalt.
- 21 B og C påberåbte sig i denne forbindelse en gængs praksis i boghandlerbranchen samt den omstændighed, at A i løbet af parternes otte år lange samarbejde aldrig tidligere havde krævet morarenter eller inddrivelsesomkostninger af dem, selv om B først havde betalt størstedelen af de af A udstedte fakturaer efter forfaldsdatoen. De gjorde gældende, at der i det mindste forelå en »stiltiende aftale« mellem A og B, hvorefter B kunne betale de udstedte fakturaer inden for en rimelig frist efter forfaldsdatoen uden at pådrage sig morarenter. Der forelå således også en aftale mellem A og B, hvorefter A ikke havde ret til den faste kompensation for inddrivelsesomkostninger i henhold til § 10e i lov om inddrivelse af tilgodehavender.
- 22 Käräjäoikeus (ret i første instans) frifandt B og C i det af A anlagte søgsmål.
- 23 I denne henseende anførte käräjäoikeus (ret i første instans), at det afgørende spørgsmål var, om A kunne gøre krav på betaling af morarenter. Retten henviste til § 8, stk. 1, i lov om betalingsvilkår, i henhold til hvilken et kontraktvilkår, hvorefter kreditor ikke har ret til morarenter, er ugyldigt. Da denne bestemmelse er ufravigelig, kunne A og B ikke have aftalt, at A ikke havde noget krav på betaling af morarenter.
- 24 Den nævnte ret fandt imidlertid, at det var godtgjort, at der forelå en langvarig handelspraksis mellem A og B, hvorefter en faktura kunne betales inden for en rimelig frist efter fakturaens forfaldsdato, uden at der blev betalt morarenter. Ifølge retten er denne praksis ikke i strid med § 8, stk. 1, i lov om betalingsvilkår, således at A ikke havde ret til betaling af morarenter ved forsinket betaling og følgelig heller ikke til betaling af en fast kompensation for inddrivelsesomkostningerne.
- 25 A iværksatte appel til prøvelse af denne dom ved hovioikeus (appeldomstol, Finland), som stadfæstede dommen i første instans, idet den fandt, at A og B's praksis var blevet en integrerende del af den aftale, der var indgået imellem dem. Ifølge hovioikeus (appeldomstol) er de bestemmelser, der finder anvendelse, ikke til hinder for, at det tidspunkt, hvor der begyndte af

påløbe morarenter – på grund af denne praksis mellem parterne – afveg fra forfaldsdatoen. Endelig fandt denne ret, at den nævnte praksis heller ikke var urimelig eller illoyal, og at denne praksis følgelig ikke var i strid med ufravigelige bestemmelser.

- 26 A har iværksat appel ved Korkein oikeus (øverste domstol, Finland), som er den forelæggende ret.
- 27 A har til støtte for appellen i det væsentlige gjort gældende, at A og B på grund af den pågældende lovgivnings ufravigelige karakter ikke havde ret til stiltiende eller på anden måde at indgå aftaler om betaling af morarenter under tilsidesættelse af den pågældende kreditors rettigheder.
- 28 Hvad endvidere angår bestemmelserne i § 11, stk. 1 og 2, i lov om betalingsvilkår har A gjort gældende, at hver individuel bestilling udgør en kontrakt, og at der i det foreliggende tilfælde ikke er tale om et løbende kontraktforhold eller en praksis, der er opstået før denne lovs ikrafttræden.
- 29 B og dødsboet efter C er derimod af den opfattelse, at det ved et kontraktvilkår eller en praksis er muligt at fravige den dato, hvor morarenter begynder at påløbe.
- 30 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at Domstolens praksis, navnlig dom af 1. juni 2017, Zarski (C-330/16, EU:C:2017:418), ikke giver et klart svar for så vidt angår rækkevidden af udtrykket »aftaler, der er indgået inden den 16. marts 2013«, der fremgår af artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7, i det tilfælde, hvor den praksis, som de berørte parter følger, og som vedrører betaling af morarenter for forsinket betaling, anses for påbegyndt før denne dato, men hvor hver individuel bestilling, på grundlag af hvilken der efterfølgende er gjort krav på morarenter og kompensation for inddrivelsesomkostninger, er blevet afgivet efter denne dato. På samme måde angiver hverken den lovgivning, der finder anvendelse, eller denne retspraksis klart, om de pågældende parters praksis, hvorved kreditor ikke krævede gebyrer for forsinket betaling for korte forsinkelser, kan anses for at være et klart urimeligt kontraktvilkår eller en klart urimelig handelspraksis.
- 31 Den forelæggende ret har i denne henseende anført, at den nationale lovgiver, da direktiv 2011/7 blev gennemført i finsk ret, gjorde brug af den mulighed, der er fastsat i dette direktivs artikel 12, stk. 4.
- 32 Som det er blevet fastslået i første instans og i appelinstanten, er den aftalepraksis, der har været fulgt uafbrudt siden 2009 mellem A og B, hvorefter op til en måneds forsinkelse ved betalingen af fakturaer ikke medførte gebyrer for forsinkelse, i henhold til national ret i øvrigt blevet en integrerende del af de aftaler, der er indgået mellem parterne.
- 33 Henset til Domstolens praksis fremgår det imidlertid ikke klart, om en sådan praksis – såfremt den var blevet bindende for disse parter inden den 16. marts 2013 – og samtlige individuelle bestillinger, der blev afgivet mellem de nævnte parter fra denne dato skal anses for at udgøre en aftale, der er indgået inden den 16. marts 2013 som omhandlet i artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7, således at samtlige disse individuelle bestillinger ikke er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2011/7.
- 34 For det tilfælde, at direktiv 2011/7 finder anvendelse på de bestillinger, der blev afgivet efter den 16. marts 2013, selv om den pågældende praksis blev etableret før denne dato, ønsker den forelæggende ret oplyst, om denne praksis udgør et kontraktvilkår eller en praksis, der dels udelukker morarenter som omhandlet i artikel 7, stk. 2, i direktiv 2011/7, dels kompensation for

inddrivelsesomkostninger som omhandlet i dette direktivs artikel 7, stk. 3, og om den nævnte praksis følgelig henholdsvis skal »anses [...] for at være klart urimelig« som omhandlet i førstnævnte bestemmelse og »formodes [...] at være klart urimelig« som omhandlet i sidstnævnte bestemmelse.

- 35 Ifølge den forelæggende ret hviler afkaldet på morarenter og kompensation for de dermed forbundne inddrivelsesomkostninger i det foreliggende tilfælde på den praksis, hvorved den pågældende kreditor accepterede ikke at inddrive disse på grund af korte forsinkelser ved betalingen – dvs. med en varighed på under en måned – mod betaling af hovedstolen. Domstolens praksis gør det imidlertid ikke muligt at besvare spørgsmålet om, hvorvidt en sådan praksis kan binde kreditor, uden at direktiv 2011/7 er til hinder herfor.
- 36 I denne henseende ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den lære, der kan udledes af dom af 16. februar 2017, IOS Finance EFC (C-555/14, EU:C:2017:121), og af 28. januar 2020, Kommissionen mod Italien (Direktivet om bekæmpelse af forsinket betaling) (C-122/18, EU:C:2020:41), finder anvendelse med den begrundelse, at betalingsforsinkelserne i de sager, der gav anledning til disse domme, kunne tilregnes offentlige myndigheder, mens disse forsinkelser i tvisten i hovedsagen kan tilregnes en privatretlig enhed.
- 37 Under disse omstændigheder har Korkein oikeus (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 fortolkes således, at medlemsstaterne kan undtage en aftalepraksis vedrørende [betaling af morarenter ved forsinket betaling og kompensation for inddrivelsesomkostninger], som blev udøvet fast i forbindelse med enkeltbestillinger mellem parterne før den 16. marts 2013, fra dette direktivs anvendelsesområde, selv om de enkeltbestillinger, på grundlag af hvilke der gøres morakonsekvenser gældende, blev foretaget efter dette tidspunkt?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende: Skal artikel 7, stk. 2 og 3, i direktiv 2011/7 fortolkes således, at den i det første spørgsmål beskrevne aftalepraksis skal anses for et kontraktvilkår eller en handelspraksis som omhandlet i disse bestemmelser, hvor morarenter eller kompensation for omkostninger ved inddrivelse udelukkes?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 38 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 skal fortolkes således, at medlemsstaterne kan undtage en aftalepraksis vedrørende betaling af morarenter og kompensation for inddrivelsesomkostninger fra dette direktivs anvendelsesområde, når denne praksis er blevet etableret mellem de pågældende parter inden den 16. marts 2013, men hvor de individuelle bestillinger, på grundlag af hvilke der gøres krav på morarenter og kompensation for inddrivelsesomkostninger, er blevet afgivet efter denne dato.
- 39 I henhold til artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 kan medlemsstaterne ved gennemførelsen af dette direktiv afgøre, om de vil udelukke »aftaler, der er indgået inden den 16. marts 2013«, fra dets anvendelsesområde.

- 40 Domstolen har imidlertid allerede fastslået, at denne bestemmelse skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Den Europæiske Union (jf. i denne retning dom af 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, præmis 25 og 26).
- 41 Domstolen har desuden allerede for det første fastslået, at en gennemgang af denne bestemmelses ordlyd fører til, at det bør lægges til grund, at EU-lovgiver ved anvendelsen af udtrykket »aftaler, der er indgået« har haft til hensigt at give medlemsstaterne mulighed for fra anvendelsesområdet for direktiv 2011/7 at udelukke kontraktforhold, som er indgået inden den 16. marts 2013 i deres helhed, herunder de virkninger, der følger af disse kontraktforhold, og som indtraf efter denne dato (dom af 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, præmis 25, 26 og 29).
- 42 For det andet har Domstolen konstateret, at denne fortolkning understøttes af den sammenhæng, hvori den omhandlede bestemmelse indgår, og navnlig af rækkevidden af artikel 13 i direktiv 2011/7, som ophæver direktiv 2000/35 med virkning fra den 16. marts 2013 samtidig med, at det bestemmes, at dette direktiv fortsat finder anvendelse på aftaler, der er indgået før den pågældende dato, og som direktiv 2011/7 ikke finder anvendelse på i henhold til artikel 12, stk. 4 (jf. i denne retning dom af 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, præmis 30 og 31).
- 43 Heraf har Domstolen udledt, at når en medlemsstat har gjort brug af den mulighed, som den er tillagt i henhold til artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7, reguleres aftaler, som er indgået inden den 16. marts 2013 – med forbehold af benyttelsen af den i artikel 6, stk. 3, litra b), i direktiv 2000/35 fastsatte mulighed, for så vidt angår aftaler, der er indgået inden den 8. august 2002 – fortsat af direktiv 2000/35, herunder aftalernes fremtidige virkninger. Tvister vedrørende betalinger, som er forfaldne efter den 16. marts 2013, er følgelig ikke omfattet af bestemmelserne i direktiv 2011/7, når den aftale, i henhold til hvilken disse betalinger skal foretages, blev indgået inden denne dato, og når den berørte medlemsstat har gjort brug af muligheden i artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 (jf. i denne retning dom af 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, præmis 32 og 33).
- 44 Domstolen fastslog således, at artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 skal fortolkes således, at medlemsstaterne fra anvendelsesområdet for dette direktiv kan udelukke forsinket betaling ved opfyldelsen af en aftale, som er indgået inden den 16. marts 2013, selv om den forsinkede betaling indtrådte efter denne dato (dom af 1.6.2017, Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, præmis 34).
- 45 Det følger af det ovenstående, at det afgørende element med henblik på at vurdere, om en aftalepraksis som den i hovedsagen omhandlede i henhold til artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 kan undtages fra forskrifterne i dette direktiv, er datoen for indgåelsen af den aftale, i henhold til hvilken betalingerne skal foretages.
- 46 Det må imidlertid konstateres, at det fremgår af sidste punktum i 28. betragtning til dette direktiv, at direktivet ikke bør gribe ind i bl.a. nationale bestemmelser om kontraktindgåelse. Det følger heraf, at det er i medfør af gældende national lovgivning, at det tilkommer den nationale domstol at afgøre, om de omstændigheder, der er forelagt den til bedømmelse, har givet anledning til indgåelsen af en aftale og i givet fald tidspunktet for denne indgåelse.
- 47 I det foreliggende tilfælde har den forelæggende ret anført, at den omhandlede praksis, der blev fulgt uafbrudt siden 2009, i henhold til den nationale lovgivning er blevet en »integrerende del« af kontraktforholdet mellem A og B. Det fremgår desuden af forelæggelsesafgørelsen, at denne

praksis var blevet bindende for disse parter inden den 16. marts 2013 og følgelig er omfattet af et kontraktforhold, der er indgået før denne dato, hvilket det dog tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

- 48 Det skal derfor afgøres, om det i henhold til gældende national lovgivning skal lægges til grund, at der blev indgået en ny aftale, hver gang B afgav en individuel bestilling af varer hos A, således at denne aftale, såfremt den blev indgået med virkning fra den 16. marts 2013, i medfør af artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 ikke kan falde uden for dette direktivs anvendelsesområde. Hvis den forelæggende ret derimod fastslår, at sådanne individuelle bestillinger ikke udgør selvstændige aftaler, men opfyldelsen af en kontrakt, der er indgået inden den 16. marts 2013, falder dette aftalekompleks uden for direktivets anvendelsesområde, eftersom Republikken Finland har gjort brug af den mulighed, der er fastsat i direktivets artikel 12, stk. 4.
- 49 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 skal fortolkes således, at medlemsstaterne fra dette direktivs anvendelsesområde kan udelukke en aftalepraksis vedrørende morarenter ved forsinket betaling og kompensation for inddrivelsesomkostninger, hvis denne er omfattet af en aftale, der er indgået inden den 16. marts 2013, i henhold til gældende national lovgivning. De individuelle bestillinger, på grundlag af hvilke der gøres krav om morarenter og kompensation for inddrivelsesomkostninger, og som er afgivet fra denne dato, kan udelukkes fra anvendelsesområdet for direktiv 2011/7 på betingelse af, at de alene udgør opfyldelsen af en aftale, der er indgået inden den 16. marts 2013, i henhold til gældende national lovgivning. Såfremt disse individuelle bestillinger derimod i medfør af denne lovgivning udgør selvstændige aftaler, der er indgået efter den nævnte dato, kan de ikke udelukkes fra direktivets anvendelsesområde.

Det andet spørgsmål

- 50 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst - såfremt direktiv 2011/7 finder anvendelse på tvisten i hovedsagen - om direktivets artikel 7, stk. 2 og 3, skal fortolkes således, at den er til hinder for en praksis, hvorefter kreditor i tilfælde af betalingsforsinkelser på under en måned ikke opkræver morarenter ved forsinket betaling eller kompensation for inddrivelsesomkostninger mod betaling af hovedstolen for de forfaldne tilgodehavender.
- 51 Formålet med direktiv 2011/7 er i overensstemmelse med dettes artikel 1, stk. 1, at bekæmpe forsinket betaling i handelstransaktioner, idet en sådan forsinkelse ifølge 12. betragtning til dette direktiv udgør et kontraktbrud, som er blevet finansielt tiltrækkende for skyldnere bl.a. som følge af lave morarenter eller ingen opkrævning af morarenter (dom af 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, præmis 24).
- 52 Med henblik på at opnå dette formål er der imidlertid ikke ved direktiv 2011/7 indført en fuldstændig harmonisering af samtlige forskellige regler om forsinket betaling i handelstransaktioner (dom af 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 53 Ligesom i direktiv 2000/35 anføres nemlig i direktiv 2011/7 alene visse regler på området, herunder dem, der vedrører morarenter ved forsinket betaling og kompensation for inddrivelsesomkostninger (dom af 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, præmis 26).

- 54 I denne henseende skal medlemsstaterne i henhold til artikel 3, stk. 1, og artikel 6 i direktiv 2011/7 sikre, at en kreditor, der har opfyldt sine forpligtelser, og som ikke har modtaget det skyldige beløb rettidigt, i forbindelse med handelstransaktioner mellem virksomheder er berettiget til at gøre krav på morarenter, uden at det er nødvendigt at fremsende en rykkerskrivelse, og kompensation for de påløbne inddrivelsesomkostninger, medmindre den pågældende skyldner ikke er ansvarlig for en sådan forsinket betaling.
- 55 Med henblik herpå pålægger direktivets artikel 7, stk. 1, medlemsstaterne at træffe bestemmelse om, at et kontraktvilkår eller en handelspraksis vedrørende bl.a. betalingsfrister, morarentesatsen eller kompensationen for inddrivelsesomkostningerne enten ikke er bindende eller giver grundlag for krav om skadeserstatning, hvis vilkåret er klart urimeligt over for kreditor. Med henblik på anvendelsen af dette stk. 1 fastsætter denne artikel 7 desuden for det første i stk. 2, at et kontraktvilkår eller en handelspraksis, som udelukker morarenter ved forsinket betaling, anses for at være klart urimelig(t), og for det andet i stk. 3, at et kontraktvilkår eller en handelspraksis, som udelukker kompensation for inddrivelsesomkostninger, jf. artikel 6, formodes at være klart urimelig(t).
- 56 Det fremgår imidlertid af disse bestemmelser, at de begrænser sig til at sikre, at de omstændigheder, der er nævnt bl.a. i artikel 3, stk. 1, og i artikel 6 i direktiv 2011/7, tillægger kreditor ret til at kræve morarenter ved forsinket betaling og kompensation for inddrivelsesomkostningerne. Som det fremgår af 28. betragtning til dette direktiv, har det forhold, at det ikke er muligt at udelukke en sådan ret via kontrakten, til formål at forhindre misbrug af aftalefriheden til skade for kreditor, som på tidspunktet for indgåelsen af kontrakten ikke kan give afkald på denne ret (jf. analogt dom af 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, præmis 29).
- 57 Formålet med artikel 7, stk. 2 og 3, i direktiv 2011/7 er med andre ord at forhindre, at kreditor giver afkald på morarenter eller kompensation for inddrivelsesomkostninger allerede i forbindelse med indgåelsen af kontrakten, dvs. på det tidspunkt, hvor kreditor udøver sin aftalefrihed, og hvor der består en mulig risiko for, at skyldneren misbruger denne frihed til skade for kreditor (dom af 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, præmis 30).
- 58 Når de betingelser, der er fastsat i direktiv 2011/7, derimod er opfyldt, og morarenterne og kompensationen for inddrivelsesomkostningerne er forfaldne, skal det i betragtning af kreditors aftalefrihed stå denne frit for at give afkald på de skyldige beløb for de nævnte renter og den nævnte kompensation, herunder mod omgående betaling af hovedstolen. Dette bekræftes i øvrigt af 16. betragtning til dette direktiv, der præciserer, at dette ikke bør pålægge en kreditor at opkræve morarenter ved forsinket betaling (dom af 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, præmis 31 og 32).
- 59 Det fremgår følgelig ikke af direktiv 2011/7, at dette er til hinder for, at kreditor frit giver afkald på retten til at kræve morarenter og kompensation for inddrivelsesomkostninger. Et sådant afkald er imidlertid underlagt en betingelse om, at det faktisk er afgivet frit, således at dette ikke for sit vedkommende udgør et misbrug af kreditors aftalefrihed, der kan lægges skyldneren til last (dom af 16.2.2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, præmis 33 og 34).
- 60 I denne henseende skal det, henset til den tvivl, som den forelæggende ret har givet udtryk for, for det første tilføjes, at den lære, der kan udledes af den i denne doms præmis 56-59 nævnte retspraksis, faktisk finder anvendelse på omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede. Selv om den sag, der gav anledning til denne retspraksis, ganske vist vedrørte transaktioner mellem

virksomheder og offentlige myndigheder, mens hovedsagen drejer sig om transaktioner mellem virksomheder, må det ikke desto mindre konstateres, at denne lære vedrører rækkevidden af artikel 7, stk. 2 og 3, i direktiv 2011/7, og at der for så vidt angår de kvalificeringer, som er fastsat i disse bestemmelser, ikke sondres efter, hvilken type handelstransaktion der er tale om. Hvad derimod angår den sag, der gav anledning til dom af 28. januar 2020, Kommissionen mod Italien (Direktivet mod forsinket betaling) (C-122/18, EU:C:2020:41), er det tilstrækkeligt at bemærke, at den vedrørte bestemmelserne i dette direktivs artikel 4, stk. 3 og 4, som ikke er omhandlet i hovedsagen.

- 61 I det foreliggende tilfælde fremgår det ikke af forelæggelsesafgørelsen, om kreditor med den i hovedsagen omhandlede handelspraksis frit har givet afkald på sin ret til at kræve morarenter og kompensation for inddrivelsesomkostninger som omhandlet i den i denne doms præmis 57-59 nævnte retspraksis. Det tilkommer således den forelæggende ret, som er enekompetent til at bedømme de faktiske omstændigheder, at afgøre, om det kan lægges til grund, at kreditor med sin praksis bestående i ikke at opkræve de beløb, der svarer til disse renter, og denne kompensation, frit har indvilget i at give afkald på betaling af de skyldige renter og denne kompensation, idet det præciseres, at et sådant samtykke ikke kan gives på tidspunktet for indgåelsen af den aftale, i henhold til hvilken de pågældende betalinger skulle betales.
- 62 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 7, stk. 2 og 3, i direktiv 2011/7 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en praksis, hvorefter kreditor i tilfælde af betalingsforsinkelser på under en måned ikke opkræver morarenter ved forsinket betaling eller kompensation for inddrivelsesomkostninger mod betaling af hovedstolen for de forfaldne tilgodehavender, forudsat at kreditor ved denne handlemåde frit har indvilget i at give afkald på de skyldige beløb i forbindelse med disse renter og denne kompensation.

Sagsomkostninger

- 63 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tiende Afdeling) for ret:

1) Artikel 12, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EF af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner

skal fortolkes således, at:

medlemsstaterne fra dette direktivs anvendelsesområde kan udelukke en aftalepraksis vedrørende morarenter ved forsinket betaling og kompensation for inddrivelsesomkostninger, hvis denne er omfattet af en aftale, der er indgået inden den 16. marts 2013, i henhold til gældende national lovgivning. De individuelle bestillinger, på grundlag af hvilke der gøres krav om morarenter og kompensation for inddrivelsesomkostninger, og som er afgivet fra denne dato, kan udelukkes fra anvendelsesområdet for direktiv 2011/7 på betingelse af, at de alene udgør opfyldelsen af en aftale, der er indgået inden den 16. marts 2013, i henhold til gældende national lovgivning. Såfremt disse individuelle bestillinger derimod i medfør af denne

lovgivning udgør selvstændige aftaler, der er indgået efter den nævnte dato, kan de ikke udelukkes fra direktivets anvendelsesområde.

2) Artikel 7, stk. 2 og 3, i direktiv 2011/7

skal fortolkes således, at:

den ikke er til hinder for en praksis, hvorefter kreditor i tilfælde af betalingsforsinkelser på under en måned ikke opkræver morarenter ved forsinket betaling eller kompensation for inddrivelsesomkostninger mod betaling af hovedstolen for de forfaldne tilgodehavender, forudsat at kreditor ved denne handlemåde frit har indvilget i at give afkald på de skyldige beløb i forbindelse med disse renter og denne kompensation.

Underskrifter